

Koe: kieli

Luento 2

Graphic Means

- Mikä oivallus jäi mieleen?
- Mitä kysymyksiä heräsi?

Graphic Means

- Mikä oivallus jäi mieleen?
- Mitä kysymyksiä heräsi?
- Työkalut ja teknologiat ovat aina vaikuttaneet typografiaan ja muuhun visuaaliseen ilmaisuun
- Vanhat teknologiat ovat yhä läsnä uusissa teknologioissa (taitto-ohjelmien ikonit ja käytännöt)

Kieli, puhe, piirros, symboli, kirjoitus

- Kieli
- Kirjoitus (kirjoitusjärjestelmät)
- Teknologia (painotekniikka, materiaali)
- Typografia (välineen vaikutus symboleihin)

Kieli, puhe, piirros, symboli, kirjoitus

- Kirjoittaminen on aina suhteessa puhuttuun kieleen, jota pidetään kielen alkuperäisenä muotona
- Millä tavoin kirjoitettu teksti onnistuu tallentamaan puhutun kielen sävyt tai jäljittelemään niitä?
- Mitä kirjoitettu teksti mahdollisesti saavuttaa puhutun kielen lisäksi?
- Kirjoittamista voi tarkastella esimerkiksi yksittäisen ihmisen ajatusten ja 'sisäisen puheen' muotoiluna sanoiksi – sekä yhteisen muistin (kulttuurin) ja ymmärryksen rakentajana
- Lisäksi kirjoittamisen voi ymmärtää jälkien tekemisenä tietylle pinnalle

Kieli, puhe, piirros, symboli, kirjoitus

- Kirjoitustaito sai alkunsa ihmisen tarpeesta merkitä muistiin joitakin puhutun kielen ja käytäntöjen osia, kuten kirjanpitoa ja listoja, mutta toisaalta myös yhteenkuuluvuutta ylläpitäviä tarinoita ja myyttejä
- Ajan myötä kirjoitettu teksti on mielletty puhuttua kieltä tarkemmaksi, Muttei se ole koskaan puhutun kielen täysin neutraalia tallentamista.
- Myös kirjoittamiseen käytetyt teknologiat ja materiaalit ovat osallistuneet siihen, mitä kirjoitus on ja miten sitä tehdään ja luetaan.

Typografia / käsin kirjoittaminen

- Käsinkirjoitettu teksti ja kalligrafiakirjoitus ovat ainutkertaisia ja asettuvat tilaansa elävästi
- Käsinkirjoitettu teksti on persoonallinen ja välittää tunteita (mm. allekirjoitus)
- Painettu teksti taas asettuu tasaisesti suoriin ja säännöllisiin riveihin, on aina saman näköistä (koneen kirjoitusta), mikä luo mielikuvan asiantuntijuudesta ja arvokkuudesta: ”Kaikki maailmassa on olemassa vain sitä varten että se tulisi kirjoitetuksi kirjaan” –Stephanie Mallarmé

Typografia

- Typografian historia on painoteknologian historiaa
 - Tyyliuunnat ja uudistukset liittyvät painoteknologian inventioihin
- Kohopainossa sanat koostuvat kirjasimista, yksiköistä, jotka ovat olemassa jo ennen niitä sanoja, joita ne joskut tulevat koostamaan
- Voisi siis väittää, että kirjapaino teki sanoista (kirjaimista) toistettavia esineitä
- Siksi se eroaa käsin kirjoitetusta tekstistä, kirjoittajan ainutlaatuisesta kädenjäljestä (jopa saman kirjoittajan kaksi eri tekstiä ovat erilaiset)

Mitä typografia on?

Mitä typografia on?

- Typografia on käsityötaito [craft], jossa painettava aineisto järjestellään määrättyä tarkoitusta varten käyttämällä tilaa ja hallitsemalla tekstiä niin, että se kaikin tavoin auttaa lukijaa ymmärtämään sisällön (Morrison, 1936)
- Typografia on kirjainten asettelemista pinnalle tai kirjainten muotoilua (Froshaug 1967)
- Typografia on kirjoittamista ennalta valmistetuilla kirjaimilla (Noordzij, 2005)
- Typografia on toisinnettua ja kopioitua kieltä materiaalisella alustalla (Kinross, 2011)
- Typografia on toistettavien, standardisoitujen kirjainmuotojen (fonttien) käyttöä (Lupton 2016)
- Julkaistu typografinen teksti on medioitunutta: se on käynyt toimittajien, muotoilijoiden ja painajien käsissä, käsitelty eri teknologioin ja luetaan mediansa läpi

Mikro- ja makrotypografia

- Joost Hochuli tekee jaon makrotypografian (macrotypography) ja yksityiskohtaisen typografian (detail typography) välillä
- Makrotypografia:
 - Painotuotteen formaatti
 - Teksti- ja kuvapalstojen koko ja sijainti
 - Otsikointien ja muiden tekstielementtien välinen hierarkia
- Detaljitypografia:
 - Kirjaimet ja niiden välistykset
 - Sanat ja sanavälit
 - Rivit ja rivivälit
 - Tekstipalstat ja marginaalit

Typografia ja gridi

- Froshaugin (1967) mukaan ei pitäisi puhua typografiasta ja grideistä erikseen, vaan gridirakenteet sisältyvät olennaisesti typografian käsitteeseen
- ”Sana typografia tarkoittaa standardiosilla kirjoittamista ja painamista; standardiosien käyttäminen viittaa jonkinlaiseen modulaariseen suhteeseen näiden osien välillä; koska nämä suhteet ovat kaksiulotteisia, se viittaa vaakaja pystyulottuvuuksiin”

Typografia ja ornamentit

- Kun kuvia ja visuaalisia elementtejä oli työläämpi tuottaa, käytettiin ornamentteja osana typografista sommittelua
- Typografian historiassa ornamenteilla on ollut vaihteleva asema, mutta modernistisessä 1900-luvun suunnittelussa niistä pyrittiin luopumaan kokonaan

Typografia ja kirja

- Typografian historia on myös kirjan ja painotuotteiden historiaa
- Eurooppalaisen kirjapainon synty 1400-luvulla merkitsi kirjoituksen, kirjallisuuden ja tieteen uudenlaista liitosta
- Syntyi ensimmäinen varsinainen massatuotantoala, joka perustui standardointiin ja osien vaihdettavuuteen sekä peräkkäisiin työvaiheisiin ja niiden toistoon
- Kirjan laaja jakelu merkitsi kirjoituksen muuttumista
 - vrt. Nykyaikana sähköinen viestintä: kuinka paljon säästämme kirjoittamastamme tekstistä?

Konventioiden merkitys

- Kirjojen kulttuurinen vaikutus, niiden luettavuus ja koskettavuus saavat voimansa vuosisatojen aikana käytössä syntyneistä konventioista
- Nykykirja ja -typografia voi hyödyntää konventioita molempiin suuntiin:
 - vahvistaa traditioita, tuttuuden tunnetta ja luettavuutta tai
 - yllättää ja näyttää uusia tapoja katsoa kirjaa ja typografiaa

Ensi viikolla arabiankielinen kirjoittaminen

- Keskiviikkona saamme Zoom-vieraaksi muotoilija Hussein Alazaatin
- Miettikää valmiiksi mahdollisia kysymyksiä / kommentteja
- www.alazaat.com
www.elharf.com
www.khazanet.org
www.wajha.org